

Uitkomsten van jeugdigen na plaatsing in Gezinshuis X: Een studie naar doelrealisatie, stabiliteit en tevredenheid over 1.5 en 2.5 jaar na plaatsing.

Student: E.C. Pool (s4866754)

Begeleider en eerste beoordelaar: E. Zijlstra

Tweede beoordelaar: V.E. Heininga

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

Juni 2024

Aantal woorden: 5937

Abstract

A family home is a form of residential youth care, consisting of one- or two-family caregivers, providing 24-hour care to youth. This small-scale residential facility has recently seen an increase in the number of placements. A positive pedagogical climate within these residential facilities is important for the development of youth and their quality of life. However, little is known about the experiences regarding goal achievement, stability, and satisfaction among youth in family homes. Therefore, the aim of this study was to measure the experiences of youth, parents, and family caregivers 1.5 and 2.5 years after placement in Family Home X. A qualitative design was used, when analyzing retrospective data. Interviews with youth, parents, and family caregivers, were derived from a larger Q-sort study (Riemersma et al., n.d.). These interviews were transcribed and coded deductively and inductively based on experiences related to goal achievement, stability, and satisfaction. All participants mainly reported positive experiences regarding their stay at Family Home X. Improved well-being, a sense of home, positive future perspective, and satisfaction with the family caregivers were among the aspects mentioned. Providing freedom and positive communication within the family home are examples of what appears to be important for the experiences and development of youth. It can be concluded that there are mostly positive experiences at Family Home X, and youth have positively developed in terms of goal achievement, stability, and satisfaction 2.5 years after placement. Further research and measurement of experiences within family homes are recommended.

Keywords: Family home, residential care, goal achievement, stability, satisfaction, experiences, retrospective data.

Inleiding

Elk kind heeft recht op een veilige thuisomgeving, maar als dit niet mogelijk is, kan residentiële jeugdhulp een laatste resort zijn nadat andere interventies niet hebben gewerkt (Leloux-Opmeer et al., 2018; Roy et al., 2021). Residentiële jeugdhulp omvat verschillende vormen. Binnen de traditionele residentiële groepen wordt verblijf op instellingsterreinen aangeboden voor kortere periodes, terwijl de kleinschalige woonvoorzieningen bestaan uit kleinere groepen jeugdigen, met huiselijke settings in een woonwijk en vaste begeleiders (Mourits & Addink, 2021).

Het aantal plaatsingen bij traditionele residentiële groepen is recentelijk afgenomen (Mourits & Addink, 2021). Kritiek op deze vorm van jeugdhulp is ontstaan vanwege negatieve uitkomsten, zoals het ontstaan van psychische problemen en het gebrek aan bevordering van de ontwikkeling door de wisselingen van groepsleiders (Leloux-Opmeer et al., 2018; Bartelink & De Baat, 2013). Kleinschalige woonvoorzieningen, zoals gezinshuizen, worden beschouwd als alternatief vanwege positieve uitkomsten (Nijhof et al., 2020). Positieve uitkomsten zijn een positieve kijk van jeugdigen op het sociale klimaat en vertrouwensbanden met professionals (Emond, 1998; Nijhof et al., 2020; Van Schie et al., 2020).

Een gezinshuis bestaat uit één of twee gezinshuisouders, die 24-uurszorg bieden aan drie tot vijf jeugdigen (NJI, z.d.). Dit biedt jeugdigen de kans om stabiele relaties aan te gaan met blijvende begeleiders (Bartelink & De Baat, 2013). Bovendien biedt het concept van 'familie stabiliteit' een huiselijke omgeving met kenmerken zoals warmte, emotionele beschikbaarheid en dagelijkse activiteiten (Harden, 2004). Damnjanović et al. (2012) vonden dat jeugdigen in gezinshuizen meer positieve uitkomsten ervaren dan die in traditionele behandelgroepen. Dit onderzoek richt zich op gezinshuis X, met ervaren gezinshuisouders, dat streeft naar stabiliteit en verbeterde relaties tussen betrokkenen en jeugdigen (Gezinshuis X, 2020).

Dit onderzoek analyseert de uitkomsten van het pedagogisch klimaat in gezinshuizen, waar de nadruk ligt op rust, hechting en aandacht voor de jeugdige (Bartelink & De Baat, 2013; Jongepier et al. 2010). Een positief pedagogisch leefklimaat is belangrijk voor de ontwikkeling van de jeugdige, waarbij wordt verwacht dat het zal leiden tot verbeterde uitkomsten in kleinschalige woonvoorzieningen (Levrouw et al., 2020). Deze studie richt zich op veelgebruikte uitkomsten voor jeugdhulp zoals stabiliteit, doelrealisatie en tevredenheid

(Knorth et al., 2008; Thoburn, 2016; Van Yperen et al., 2017). Bij een positief resultaat op deze uitkomsten wordt verwacht dat dit ten goede zal komen voor de kwaliteit van leven van de jeugdigen (Thoburn, 2016). Stabiliteit, waarbij jeugdigen verblijven op een vaste plek (Riemersma et al., z.d.), is belangrijk voor een succesvolle plaatsing en ontwikkeling van de jeugdige (Christiansen et al., 2010; Harden, 2004). Echter bemoeilijken de vele overplaatsingen vanwege de korte verblijfperiodes in de residentiële jeugdhulp het opbouwen van vertrouwensbanden met de hulpverleners (Thoburn, 2016). Een vertrouwensband met een gezinshuisouder blijkt essentieel voor de kwaliteit van leven van de jeugdige (Zhan et al., 2019). Doelrealisatie, het vermogen van jeugdigen om persoonlijke doelen te bereiken en zelfstandig te functioneren in de maatschappij, wordt bevorderd door een passende matching tussen instelling en jeugdige alsook stabiliteit (Van Schie et al., 2020). Uit onderzoek blijkt dat beperkingen van vrijheden de doelrealisatie bedreigen door een gebrek aan bevordering van autonomie (De Valk et al., 2017). Daarnaast wordt voor de tevredenheid gekeken of het hulpaanbod is afgestemd op de hulpvraag (Ramos et al., 2006). Onderzoek toont vaak tevredenheid aan met betrekking tot de omgang van hulpverleners, maar wanneer specifiek wordt gevraagd naar de uitkomsten van de behandeling, zijn jeugdigen minder tevreden (Konijn et al., 1997).

Er is een hiaat in de literatuur over de uitkomsten van de zorg geboden in gezinshuizen (Reime & Tysnes, 2020). Er zijn enkele kleinschalige Nederlandse onderzoeken uitgevoerd door middel van gestandaardiseerde instrumenten (De Baat & Berg-le Clerq, 2013). Eén van deze onderzoeken toont bijvoorbeeld aan dat gezinshuisouders begeleiding aanbieden bij de relatie tussen de biologische ouder en de jeugdige, waardoor een gezinshuis minder bedreigend is voor de biologische ouder (Rouvoet, 2009). Echter is het aantal onderzoeken naar specifieke uitkomsten schaars. Er zijn wel veel onderzoeken uitgevoerd naar residentiële hulpverlening in een gezinsetting, die veel lijken op gezinshuizen. Zo bleek bijvoorbeeld uit het evaluatieonderzoek van Van der Ploeg (1998) dat jeugdigen minder internaliserende problemen ervoeren na plaatsing in het 'Jongeren Gezinsproject', een vorm van kleinschalige residentiële hulpverlening in een gezinsetting. Echter zijn onderzoeken zoals deze vaak verouderd. Naast uitgevoerd kwantitatief onderzoek (Milligan & Stevens, 2006), is kwalitatief onderzoek belangrijk vanwege de complexiteit en variabiliteit van de uitkomsten in gezinshuizen (Harden, 2004; Leloux-Opmeer et al., 2018). In gezinshuizen verblijven namelijk jeugdigen met diverse achtergronden en problemen (Harden, 2004; Leloux-Opmeer et al., 2018). Daarnaast zijn er verschillende varianten van gezinshuizen, waaronder de

opvoedingsvariant, de hulpverleningsvariant en de therapeutische variant (Hermanns, 2005). In de al uitgevoerde onderzoeken vindt er vaak wel een voor – en nameting plaats, maar ontbreekt een follow-up (De Baat & Berg-le Clerq, 2013). Een retrospectieve benadering met meerdere meetmomenten over tijd waarbij teruggeblikt wordt, is nodig om te beoordelen of ervaringen van de jeugdigen, ouders en gezinshuisouders over de uitkomsten veranderen over tijd (Knorth et al., 2008; Sklad, 2012). Er zijn voordelen te benoemen voor dit retrospectieve design; zo kunnen veranderingen in perspectieven van de jeugdigen gemeten worden zonder dat bijvoorbeeld uitval van participanten het onderzoek beïnvloedt (Sklad, 2012). Bovendien ontbreekt in de al uitgevoerde onderzoeken een multi-informant perspectief, het inzetten van dit perspectief is belangrijk omdat ouders en jeugdigen variëren in hun percepties van situaties en gedragingen, waardoor de resultaten specifiekere kunnen worden begrepen (De Los Reyes & Ekins, 2023).

Het doel is om inzicht te krijgen in de uitkomsten doelrealisatie, stabiliteit en tevredenheid van jeugdigen die verblijven bij Gezinshuis X. Dit gebeurt aan de hand van retrospectieve metingen 1.5 en 2.5 jaar na plaatsing, waarbij de perspectieven van jeugdigen, ouder en gezinshuisouders worden geanalyseerd.

De onderzoeksvraag luidt als volgt:

Wat zijn de ervaringen van jeugdigen, ouder en gezinshuisouders in Gezinshuis X over een periode van 1.5 en 2.5 jaar in termen van doelrealisatie, stabiliteit en tevredenheid?

Methode

Onderzoeksdesign

In dit onderzoek is een kwalitatief design ingezet met een retrospectieve benadering om de uitkomsten van jeugdigen na plaatsing bij Gezinshuis X te onderzoeken. De data zijn afkomstig van een casestudy onderzoek van Riemersma et al., z.d. De uitvoering van het onderzoek is door de Ethische Commissie van de faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de RUG goedgekeurd (Riemersma et al., z.d.). Een multi-informant methode is toegepast, waarbij de perspectieven van de jeugdigen, ouders en de gezinshuisouders zijn bevraagd.

Participanten

Jeugdigen tussen 6 en 18 jaar die tussen maart 2020 en maart 2021 in Gezinshuis X verbleven, werden uitgenodigd voor het onderzoek. Acht participanten, waaronder vier

pedagogisch medewerkers, één ouder en drie jeugdigen, hebben 1,5 jaar en 2,5 jaar na plaatsing van de jeugdige deelgenomen.

Instrumenten

De data zijn afkomstig van semigestructureerde interviews met 8 participanten waarbij is teruggeblikt op de ervaringen van jeugdigen 1,5 jaar en 2,5 jaar na plaatsing in Gezinshuis X. De uitkomsten doelrealisatie ('Hoe gaat het nu?'), tevredenheid ('Hoe heb je de hulp ervaren?') en stabiliteit ('Jij verblijft nu hier? Hoe is dat voor jou?') kwamen naar voren in de data, doordat deze zijn bevraagd aan de hand van interviewprotocollen.

Onderzoeksprocedure

Tijdens het eerste gesprek bij aanmelding bij Gezinshuis X werd door een pedagogisch medewerker gevraagd of de ouders en jeugdigen wilden deelnemen aan het onderzoek. Zowel de jeugdige zelf als hun gezagsdragers zijn gevraagd om schriftelijke toestemming te geven voor de deelname aan het onderzoek. Ook is aan de ouder en gezinshuisouders schriftelijke toestemming gevraagd. De interviews zijn afgenomen 1,5 jaar na plaatsing, waarbij bij 7 deelnemers een follow-up plaatsvond na 2,5 jaar. Eén jeugdige is gestopt met deelname aan het onderzoek na de eerste meting. Tijdens de interviews zijn attributen ingezet, zoals huisjes en bloemen, om de jeugdigen op hun gemak te stellen. De duur van de interviews varieerde van een half uur tot een uur. De interviews zijn opgenomen met toestemming van de participanten.

Data-analyse

De interviews zijn getranscribeerd in F4transkript en geanalyseerd in Atlas.ti met behulp van contentanalyse, waarbij data zijn gecategoriseerd (Flick, 2018). Aan de hand van het "Constant Comparative Design" zijn vergelijkingen gemaakt tussen de verschillende codes en zijn er aanpassingen gemaakt (Boeije, 2002). Allereerst werden de transcripten doorgelezen om bekend te worden met de data. Vervolgens is er deductief gecodeerd op de hoofdcodes 'doelrealisatie', 'stabiliteit' en 'tevredenheid', gericht op het perspectief van de participant. Er zijn hierbij verschillende codes aan fragmenten toegekend. Wanneer bijvoorbeeld een verhuizing werd benoemd, is de hoofdcode "stabiliteit" toegekend. Vervolgens is er inductief binnen deze deductieve codes gecodeerd om een dieper begrip van de ervaringen van participanten te verkrijgen (Flick, 2018). De focus lag hierbij op de verklaringen en impact van een ervaring, zo is bijvoorbeeld gekeken wat precies de impact van een verhuizing kan zijn en werd de subcode "onzekerheid toekomstperspectief"

toegekend. Uit de fragmenten en bijbehorende codes werd een codeboom opgesteld, met hierin de hoofd- en subcodes (bijlage 1). Verschillende ervaringen en verklaringen van de jeugdigen, ouder en gezinshuisouders zijn vervolgens met elkaar vergeleken per hoofdcode en subcode. Overeenkomsten en verschillen in patronen aan de hand van de hoofd- en subcodes in de interviews na 1,5 jaar zijn vergeleken met die na 2,5 jaar. Uiteindelijk zijn er conclusies getrokken over de ervaringen van jeugdigen binnen Gezinshuis X over tijd. Om de privacy van de deelnemers te waarborgen, zijn de namen van de jeugdigen in de resultaten veranderd.

Resultaten

In deze resultatensectie zijn de bevindingen van interviews met de drie jeugdigen, één ouder en de vier gezinshuisouders uitgewerkt. De resultaten zijn gepresenteerd aan de hand van drie hoofdcodes: ‘doelrealisatie’, ‘stabiliteit’ en ‘tevredenheid’.

Doelrealisatie

Welzijn

Bij alle jeugdigen is het welzijn op een positieve manier ontwikkeld sinds ze bij Gezinshuis X zijn komen wonen. Voordat de jeugdigen bij Gezinshuis X zijn gaan wonen, kampten een aantal met onder andere depressieve klachten, verslechterde lichamelijke gezondheid en onzekerheid. Volgens één van de jeugdigen heeft extra hulp, zoals therapie, en het uitvoeren van hobby's geholpen om met deze problemen om te gaan. De ouder benoemt ook de positieve ontwikkeling en de toegenomen zelfverzekerdheid, 2.5 jaar na plaatsing. Romantische relaties hebben invloed gehad op de onzekerheid van één jeugdige volgens de ouder, maar alle jeugdigen kunnen steeds beter voor zichzelf kiezen: "Ik sta wat sterker in mijn schoenen" (Loes).

Bij een aantal jeugdigen wordt de angst om te falen genoemd door zowel de jeugdigen, ouder en gezinshuisouders toen ze bij het gezinshuis kwamen wonen, echter hebben de jeugdigen deze angst overwonnen. Na 1.5 jaar voelden ze zich goed en na 2.5 jaar na plaatsing: "Ja heel goed, eigenlijk wel beter dan ooit" (Anna). Bij de andere jeugdigen is de angst om te falen ook sterk verminderd, mede door de positieve communicatie van de gezinshuisouders: ‘Ik zei maak alsjeblieft fouten, dat moet ook, daar leer je van’ (gezinshuisouder van Sam).

School

Wat betreft school ervoeren een aantal jeugdigen problemen met hun motivatie en schoolprestaties voordat ze bij het gezinshuis kwamen wonen, maar dit is in de loop der tijd

verbeterd. Voordat de jeugdigen bij het gezinshuis woonden, gingen zij langere tijd niet naar school of hadden zij negatieve ervaringen meegemaakt, waaronder pestgedrag op school. Twee jeugdigen hebben hun diploma behaald tijdens het wonen in het gezinshuis en beginnen 2,5 jaar na plaatsing aan een nieuwe opleiding. De overgang naar een nieuwe opleiding wordt door de jeugdigen echter stressvol gevonden. De andere jeugdigen behalen op de middelbare school goede resultaten. Deze scholen passen goed bij het leervermogen van de jeugdigen. Wat heeft bijgedragen aan deze positieve ontwikkeling is schoolverandering; het volgen van lessen op een school die beter aansluit bij de leervermogens van de jeugdigen. De invloed van schoolmedewerkers heeft ook bijgedragen. Volgens de ouder helpen schoolmedewerkers om een fijne sfeer op school te creëren en helpen zij de jeugdigen om goede schoolresultaten te behalen. Jeugdigen bevestigen deze hulp: "Nou gewoon zeggen dat ik het kan enzo en helpen met huiswerk opdrachten dus ja" (Sam).

Vrije tijd

Alle jeugdigen hebben verschillende hobby's, al verschilt onderling hoeveel tijd elke jeugdige aan de hobby's besteedt door het hebben van een baan. De meeste jeugdigen hebben meer hobby's dan in het begin van het wonen bij het gezinshuis. Volgens de gezinshuisouders krijgen de jeugdigen veel vrijheid om leuke activiteiten uit te voeren. Ook helpen de gezinshuisouders en de ouder door bijvoorbeeld de jeugdigen naar een training te brengen. Echter is het uitoefenen van hobby's verminderd sinds ze zijn begonnen met werken, en dit blijft ook 2,5 jaar na plaatsing een uitdaging. Alle jeugdigen hebben namelijk een baan of lopen stage. Ze waarderen hun werk omdat ze er geld mee verdienen, maar ervaren soms een negatieve werksfeer. Een aantal jeugdigen zeggen rond de 30 uur per week te werken; de gezinshuisouders bevestigen het vele werken en de bijkomende vermoeidheid benoemt door de jeugdigen: "Ik had verder weinig vrije tijd, voor de rest een beetje hangen op de bank. Gewoon slapen want ik ben wel veel moe" (Anna).

Sociaal netwerk

Over het algemeen hebben de jeugdigen een groot sociaal netwerk, maar de jeugdigen ervaren ook periodes in de tijd waarin ze alleen willen zijn. Wat betreft het contact met de familie, vertellen jeugdigen dat er veel botsingen met familieleden plaatsvinden. Zowel de ouder als de gezinshuisouders benoemen dat het contact met de ouders voornamelijk instabiel is, in tegenstelling tot het contact met broers en zussen dat positief verloopt. Wat betreft het ontmoeten van andere jeugdigen, spelen jongerencentra een rol. De ouder en de

gezinshuisouders zijn echter niet zo te spreken over deze jongerencentra, vanwege de negatieve invloed die jeugdigen op elkaar kunnen hebben wat betreft drugsgebruik en seksuele gedragingen. Echter zeggen de meeste jeugdigen hier goed mee om te gaan. Zo af en toe vindt er ruzie tussen vrienden plaats, maar over het algemeen is het contact met anderen positief verlopen. In de periodes dat de jeugdigen graag alleen zijn en zich afzonderen, benadrukken zij het lastig te vinden mensen te vertrouwen. Een aantal jeugdigen hebben hun vriendenkring kleiner gemaakt 2.5 jaar na plaatsing en zeggen blij te zijn met hun vaste vrienden mede door het vertrouwensprobleem: "Want er zijn heel veel leugens in de wereld en het moet net zijn dat je de mensen maar kan vertrouwen" (Loes).

Extra hulp

Een deel van de jeugdigen krijgt extra hulp en ervaart hiervan positieve resultaten, de rest wil geen extra hulp. Door een deel van de jeugdigen wordt extra hulp gewaardeerd: "Gewoon om te weten van je kan met iemand praten over je problemen en ze oplossen" (Loes). Een voorbeeld van extra hulp is het krijgen van therapie, waarbij de jeugdigen verbeterd welzijn en zelfvertrouwen ervaren. Echter wordt in de loop der tijd benadrukt dat de positieve uitkomsten afhangen van in hoeverre de methode van de extra hulp bij de jeugdige past. Om deze reden is een aantal jeugdigen van verschillende vormen van extra hulp gewisseld. Van de jeugdigen die geen extra hulp willen, wordt aangegeven dat ze al genoeg aan de gezinshuisouders hebben om gesprekken mee te voeren en wordt de angst om gevoelens los te maken benadrukt. Echter, de gezinshuisouders zijn van mening dat de jeugdigen wel baat bij extra hulp zouden kunnen hebben om onder andere een positiever zelfbeeld te ontwikkelen.

Stabiliteit

Overplaatsingen

De meeste jeugdigen hebben op meerdere plekken gewoond voordat ze bij Gezinshuis X gingen wonen, ze verbleven voornamelijk bij traditionele residentiële groepen. De meeste jeugdigen benadrukken de negatieve sfeer bij deze woongroepen, waaronder drukte op de groep en de niet-werkende methoden die de leiding inzette. De jeugdigen benoemen zich daar niet op hun gemak te hebben gevoeld en zijn opgelucht nu bij gezinshuis X te wonen. Ook de ouder en de gezinshuisouders benoemen de niet-werkende methoden en de verminderde betrokkenheid van de leiding ten opzichte van bij het gezinshuis X: 'En iedere keer werd ze op een verkeerde manier benaderd. In zo'n groep, ze konden haar gewoon niet benaderen"

(ouder van Loes). Zowel de ouder en de gezinshuisouders benoemen dat deze methoden en de vele overplaatsingen hebben gezorgd voor beschadigingen bij de jeugdigen, waaronder hechtingsstoornissen. Sinds de tijd dat de jeugdigen bij gezinshuis X zijn komen wonen, hebben er geen overplaatsingen meer plaatsgevonden. Echter heeft één jeugdige een paar jaar terug al eerder een korte tijd bij Gezinshuis X gewoond, als tijdelijke verblijfplaats. Zowel de jeugdigen, ouders en gezinshuisouders zeggen blij te zijn dat de jeugdigen nu voor langere tijd bij het gezinshuis kunnen wonen.

Gewenning

In tegenstelling tot de voorgaande residentiële woongroepen waar de jeugdigen verbleven hebben, bleken alle jeugdigen voornamelijk positief te zijn over de stabiliteit binnen het gezinshuis, al moesten de meesten een tijd wennen. In het begin van de plaatsing bij het gezinshuis gaven de jeugdigen aan het gevoel te hebben dat ze aan het logeren waren bij het gezinshuis. Verschillende factoren speelden bij de gewenning een rol, waaronder de voorgaande overplaatsing, hechtingsstoornis en het moeilijk kunnen loslaten door de moeder. De gezinshuisouders hebben bij het proces van gewenning op verschillende manieren geholpen, zo werden bijvoorbeeld bij een jeugdige gesprekken gevoerd met de moeder en werd de moeder gestimuleerd de jeugdige los te laten. Verder was therapie als vorm van extra hulp voor de jeugdigen een bevorderende factor bij het proces van gewenning bij het gezinshuis. Na anderhalf jaar waren alle jeugdigen gewend: "Toen ik hier nog niet eens paar maanden woonde toen durfde ik me niet echt open te stellen enz. maar nu zeg ik wat ik denk, ik zeg alles" (Sam).

Thuisgevoel

Mede als resultaat van deze gewenning, zeggen alle jeugdigen positief te zijn over het verblijf bij het gezinshuis en zich thuis te voelen 1.5 jaar na plaatsing bij Gezinshuis X. De meeste jeugdigen zeggen graag te willen blijven in het gezinshuis, mede door het thuisgevoel: "Het is gewoon mijn thuis, het zijn mijn ouders vind ik"(Sam). Volgens de jeugdigen wordt het thuisgevoel gecreëerd door er gewoon te zijn. Dit thuisgevoel is langzaamaan gegroeid; gelijktijdig met het proces van de eerder benoemde gewenning. De vrijheid, behulpzaamheid, de goede banden onderling en het familiegevoel binnen het gezinshuis worden benadrukt als helpende factoren voor het thuisgevoel. Advies van gezinshuisouders en het voeren van goede gesprekken wordt verder ook gewaardeerd. Echter vertellen de jeugdigen wel dat het ouderlijk huis toch altijd het echte thuis zal blijven. Volgens de gezinshuisouders zou dit kunnen komen

door de aanwezigheid van minder regels. Wat betreft het verdere perspectief van de ouder en gezinshuisouders, zij vertellen ook dat de jeugdigen goed op hun plek zitten: "Ze heeft nu gewoon twee moeders, twee vaders en het is voor mij ook gewoon zo fijn dat ik kan overleggen" (ouder van Loes). Het thuisgevoel is niet veranderd in 1.5 tot 2.5 jaar na plaatsing.

Samenwerking woonvoorziening en praktische zaken

De verschillende gezinshuisouders benoemen de positieve samenwerking met de woonvoorziening en het goed kunnen regelen van de praktische zaken. Echter geven de gezinshuisouders aan dat de achtergrondinformatie van de jeugdigen die door de woonvoorziening verstrekt wordt, soms onduidelijk kan zijn. Wat betreft de praktische zaken; elke gezinshuisouder regelt voornamelijk de praktische dingen zelf. Elke gezinshuisouder zorgt ervoor dat de jeugdigen genoeg geld hebben voor praktische en leuke activiteiten zoals het regelen van een beugel of een schoolreisje. Volgens de gezinshuisouders draagt het regelen van praktische zaken bij aan een stabiel leven voor de jeugdigen. Jeugdigen zijn positief over wat hen aangeboden wordt door de gezinshuisouders: "Ja weet je het is niet, soms hoor je het wel eens bij pleeggezinnen dat het is profiteren ofzo maar ik krijg meer van hen dan dat ze voor me krijgen dus weet je" (Anna). Dit positieve aanbod is over de tijd van 2.5 jaar na plaatsing gelijk gebleven.

Toekomstperspectief

Alle jeugdigen geven aan later op zichzelf te willen wonen en een stabiele toekomst voor zich te zien. Voor de plaatsing bij het gezinshuis zeggen de jeugdigen een onzeker toekomstperspectief te hebben ervaren, vanwege de vele overplaatsingen. Dit toekomstperspectief is op een positieve manier veranderd sinds ze bij het gezinshuis wonen. Eén jeugdige geeft echter aan stress te hebben ervaren in het begin van de plaatsing wat betreft de toekomst die onzeker en open is, maar deze jeugdige kan hier nu beter mee omgaan. De jeugdigen willen tot na hun 18e blijven en ze willen zelf de keuze kunnen maken om uit huis te gaan. De keuze wordt aan de jeugdigen gegeven door de gezinshuisouders; er is aan de ouders verteld dat de jeugdigen niet zomaar uit huis hoeven rond hun 18^e jaar. Dit geeft de ouder zekerheid en zij geeft aan dat dit rust bij de jeugdige brengt: "Want dat is die zekerheid die ze ook zo nodig had. Dat ze ergens veilig kon zitten en kon blijven" (ouder van Loes). Dit toekomstperspectief is verder onveranderd gebleven na de plaatsing.

Tevredenheid

Eigenschappen en hulp van gezinshuisouders

Er worden verschillende positieve eigenschappen van de gezinshuisouders benoemd. De jeugdigen benadrukken de begripvolle en empathische houding. De gezinshuisouders tonen betrokkenheid bij de jeugdigen: "Ze zijn er eigenlijk altijd voor mij, zoals nu net met mijn fiets ook. Gewoon ze helpen mij meteen het is niet dat ik euhm, dat ik hier er helemaal alleen voor sta om het maar zo te zeggen" (Loes). Verder wordt het gewaardeerd dat de gezinshuisouders elke dag aanwezig zijn. Door de ouder werd het positief gevonden dat de jeugdigen bij een aantal vaste personen terecht kunnen. Dit perspectief bleef in de loop der tijd consistent wat betreft de positieve eigenschappen.

Daarnaast zijn de jeugdigen niet alleen tevreden over de gezinshuisouders zelf, maar ook over de regels die zij hanteren, de hulp die zij aanbieden en de vrijheid die gegeven wordt. De jeugdigen en de ouder benadrukken dat het niet alleen woorden zijn, maar vooral ook daden door de gezinshuisouders. Jeugdigen worden bijvoorbeeld gestimuleerd om met hun toekomst bezig te zijn. Zowel de jeugdigen als de gezinshuisouders benoemen dat er wordt geholpen met schoolwerk, financiële administratie, meegaan met therapie, helpen met familiebanden onderling, het regelen van werk en het regelen van extra hulp. Naast de hulp wordt de vrijheid benoemd, zolang er overleg plaatsvindt met de gezinshuisouders, kunnen jeugdigen hun eigen beslissingen maken. Echter wordt het niet te laat mogen thuiskomen wel vervelend gevonden door een jeugdige. Dat is echter de enige regel die niet gewaardeerd wordt, jeugdigen vertellen: "Hier heb je gewoon zoveel vrijheid en je kan gaan waar je wilt en doen wat je wilt" (Sam). Dit perspectief over wat de gezinshuisouders aanbieden bleef in de loop der tijd consistent.

Rust en samenwerking

Daarnaast benadrukken alle jeugdigen de rust in het gezinshuis. Er is een rustige sfeer onder de jeugdigen binnen het gezinshuis, waar weinig onderlinge ruzie voorkomt. Echter is er bij enkele jeugdigen geen klik met de andere huisgenoten en voelen sommige jeugdigen soms sociale druk om met de andere huisgenoten om te gaan. Daarentegen is volgens de jeugdigen de rust veel beter dan bij de voorgaande woonvoorzieningen waar de jeugdigen hebben gewoond. Deze rust bleef na de plaatsing bij Gezinshuis X constant. Volgens de gezinshuisouders wordt de rust voornamelijk toegeschreven aan: "De voorspelbaarheid en de veiligheid. Ja, gewoon als ik zeg: als er iets moet, dan dat ze weet dat het gebeurt" (gezinshuisouder van Loes). Ook draagt volgens de gezinshuisouders het eerder genoemde

geven van hulp bij praktische zaken en andere factoren, bij aan de rust en stabiliteit voor de jeugdige.

Wat verder bijdraagt aan de rust volgens de jeugdigen en de ouder, is de samenwerking tussen de gezinshuisouders en de ouders. Alhoewel er niet met elke ouder veel samenwerking plaatsvindt, is er een positief effect te zien volgens de jeugdigen, ouder en gezinshuisouders wanneer deze samenwerking wel plaatsvindt. Deze samenwerking kan laagdrempelig zijn: ‘‘Veel via de app. Als hij daar komt en hij heeft het niet even gevraagd of ehh nou ehh of hij vertelt iets of er is daar iets gebeurd. Of ze belt even of...’’ (gezinshuisouder van Max). Echter kunnen er ook diepgaande gesprekken plaatsvinden tussen de ouder en de gezinshuisouder. De ouder kon haar kind sneller loslaten door deze gesprekken en de hechte samenwerking en kreeg hierdoor het gevoel dat de jeugdige op een veilige plek woont, met gezinshuisouders die zij kan vertrouwen. Deze samenwerking was na 2.5 jaar nog steeds even goed. De ouder beschrijft deze gesprekken als: ‘‘Het is helemaal niet moeilijk om met hen samen te werken, omdat ze jou ook gewoon horen. Ze zien je, ze horen je, als ik mij ergens druk om maak ofzo of zorgen om maak nemen ze dat ook serieus’’ (moeder van Loes).

Discussie

Conclusie

Het doel van het onderzoek was om een antwoord te geven op de vraag: ‘‘*Wat zijn de ervaringen van jeugdigen, ouder en gezinshuisouders in Gezinshuis X over een periode van 1.5 en 2.5 jaar in termen van doelrealisatie, stabiliteit en tevredenheid?*’’ De jeugdigen bij Gezinshuis X hebben verschillende positieve ervaringen en ontwikkelingen doorgemaakt in de loop van de tijd. De perspectieven en ervaringen van jeugdigen, ouder en gezinshuisouders wat betreft de uitkomsten, komen voor een groot deel overeen. De grootste ontwikkeling is te zien wat betreft doelrealisatie, vanwege het verbeterde welzijn, het toegenomen zelfvertrouwen en verbeterde schoolprestaties door therapie en steun van gezinshuisouders. Zowel de jeugdigen, ouder en gezinshuisouders bevestigen deze ontwikkelingen. Ondanks vertrouwensproblemen benoemd door de jeugdigen, is het sociale netwerk gegroeid. Verder komt het ervaren van stabiliteit bij Gezinshuis X naar voren door het gevoel van veiligheid en thuis-zijn dat door de jeugdigen ervaren wordt, wat aan de grondslag ligt van het positieve toekomstperspectief dat ook door de ouder en gezinshuisouders benadrukt wordt. Echter duurde het een tijd voordat een aantal jeugdigen gewend was en hebben sommigen in het begin van het verblijf bij Gezinshuis X stress ervaren over hun toekomstperspectief. Er is een

hoge tevredenheid bij de jeugdigen en ouder over de eigenschappen van de gezinshuisouders, de rust en de goede samenwerking, al worden sommige huisregels als vervelend ervaren. Er kan geconcludeerd worden dat er voornamelijk positieve ervaringen zijn bij Gezinshuis X en de jeugdigen zich 2.5 jaar na plaatsing positief hebben ontwikkeld wat betreft doelrealisatie, stabiliteit en tevredenheid.

Discussie

Wat betreft doelrealisatie blijkt dat het welzijn van de jeugdigen sinds de plaatsing in Gezinshuis X positief is ontwikkeld, voornamelijk door toegenomen zelfverzekerdheid en vermindering van faalangst. In overeenstemming met onderzoek van Sánchez-Sandoval (2015) ervoeren jeugdigen in het begin van de plaatsing onzekerheid en faalangst, na hun verblijf in residentiële woongroepen. Jeugdigen in residentiële zorg ervaren vaker een negatiever zelfbeeld en meer onzekerheid vanwege een verhoogd kwetsbaarheidsrisico. (Sánchez-Sandoval, 2015). De toegenomen zelfverzekerdheid kan verklaard worden door acceptatie van de jeugdige in hun interpersoonlijke context (Paradise & Kernis, 2005), wat hen toegang geeft tot hulp en bronnen voor een positief zelfbeeld (Rodríguez & Cano, 2012). In Gezinshuis X voelen de jeugdigen zich thuis en hebben zij een goede band met de gezinshuisouders, wat bijdraagt aan stabiliteit en tevredenheid. Zij durven zich open te stellen en gesprekken te voeren met de gezinshuisouders. Zowel de ouder als de gezinshuisouders benoemen dat de jeugdigen op hun plek zitten en het belang van positieve communicatie. Deze transactionele benadering, waarbij de interacties tussen de jeugdige en gezinshuisouder centraal staan, kan het positieve zelfbeeld en gevoel van acceptatie verklaren. Een responsieve relatie en sterke band tussen de jeugdige en de gezinshuisouder wordt in de literatuur bevestigd als werkende elementen voor een positief leefklimaat (Van der Helm & Stams, 2012; Bartelink & De Baat, 2013). Echter, de jeugdigen hebben soms moeite om leeftijdsgenoten te vertrouwen, wat een gebrek aan gevoel van acceptatie en openstelling in de interpersoonlijke context laat zien. Hobby's lijken ook bij te dragen aan het zelfvertrouwen en welzijn (Deci & Ryan, 2000). Door de gezinshuisouders en de ouder wordt het beoefenen van hobby's gestimuleerd.

Verder komen er positieve ervaringen over stabiliteit naar voren, wat een positief toekomstperspectief voor de jeugdigen ondersteunt. Het vertrouwen dat gezinshuisouders bieden om op lange termijn bij Gezinshuis X te kunnen verblijven, draagt hieraan bij. De literatuur bevestigt dat het transparant zijn over wat kan worden verwacht wat betreft het verblijf van de jeugdige, een werkzaam element is voor een positief leefklimaat (Jongepier &

Struijk, 2008). Opmerkelijk genoeg stelt het onderzoek van Sulimani- Aidan & Benbenishty (2011) dat er geen correlatie is tussen het gedrag van hulpverleners en het hebben van een positief toekomstperspectief, in tegenstelling tot de bevindingen van dit onderzoek over de ervaringen bij Gezinshuis X. De aanwezigheid van vaste gezinshuisouders en de transparantie over het verblijf van de jeugdige dragen bij aan een stabiel toekomstperspectief en het gewenningsproces ervaren door jeugdigen en ouder. Vertrouwen en zekerheid wordt op deze manier opgebouwd, wat lijkt bij te dragen aan een positief toekomstperspectief (Thoburn, 2016). Verder zou het groeiende positieve zelfbeeld van de jeugdigen een verklaring kunnen zijn voor het positieve toekomstperspectief (Sulimani- Aidan & Benbenishty, 2011).

Wat betreft de stabiliteit wordt het thuisgevoel benoemd door zowel de jeugdigen, ouder als gezinshuisouders, als een factor die kan bijdragen aan tevredenheid. Het creëren van een thuisgevoel door onder andere een huiselijke omgeving blijkt een werkend element te zijn voor een positief leefklimaat, wat van invloed kan zijn op de tevredenheid (Levrouw, 2020). Echter, er wordt benadrukt dat het ouderlijk huis toch altijd als het echte thuis wordt gezien door de jeugdigen. Zowel de gezinshuisouders als de literatuur noemen als reden hiervoor het aanwezig zijn van meer regels bij Gezinshuis X dan bij het ouderlijk huis (Levrouw et al., 2020). Een andere reden kan het ontbreken van de biologische band bij Gezinshuis X zijn. Uit de literatuur blijkt dat gezinshuisouders zich vaak bewust zijn dat een gezinshuis nooit hetzelfde thuisgevoel zal bieden als de oorspronkelijke thuisomgeving met biologische ouders (Levrouw, 2020).

De jeugdigen en de ouder zijn over het algemeen tevreden over Gezinshuis X. In tegenstelling tot veel onderzoeken zoals benoemd in de inleiding, waar jeugdigen minder tevreden zijn over de behandeling door hulpverleners (Konijn et al., 1997), tonen de jeugdigen van Gezinshuis X een positiever beeld. De jeugdigen zijn niet alleen positief over de gezinshuisouders zelf, maar ook over de behandeling die ze krijgen binnen Gezinshuis X, waaronder de regels, vrijheid en geboden hulp. Eén van de verklaringen hiervoor zou de vrijheid kunnen zijn die benoemd wordt door zowel gezinshuisouders en jeugdigen, waardoor jeugdigen een zekere mate van autonomie ervaren wat betreft de hulp die ingezet wordt (De Valk et al., 2017). In de literatuur wordt vrijheid en gevoel van autonomie bevestigd als werkend element voor een positief leefklimaat (De Valk et al., 2017). Daarnaast kan de samenwerking tussen de ouder en de gezinshuisouders een rol spelen bij deze tevredenheid; een hechte samenwerking laat namelijk positieve uitkomsten zien voor zowel de ouder als de jeugdigen (Rouvoet, 2009). Het betrekken van de ouder bij het zorgproces van de jeugdige is

belangrijk; effectieve communicatie vanuit de gezinshuisouder wordt belangrijk gevonden, waardoor vertrouwen wordt gecreëerd (Gerring et al., 2008). Het vertrouwensgevoel zou kunnen leiden tot de tevredenheid bij zowel ouder als jeugdigen.

Krachten en beperkingen

Dit onderzoek heeft voor aanvullende kennis gezorgd wat betreft de ervaringen van jeugdigen, ouders en gezinshuisouders over gezinshuizen en er vallen verschillende krachten van dit onderzoek te benoemen. Door triangulatie in te zetten en gebruik te maken van meerdere perspectieven, konden de ervaringen en de verschillen hiertussen worden weergegeven en zorgen voor meer uitgebreide en consistente resultaten (De Los Reyes & Epkins, 2023; Cresswell, 2007). Jeugdigen, ouders en gezinshuisouders zouden elk weer een ander perspectief kunnen hebben over ervaringen. Ouders kunnen het bijvoorbeeld lastig vinden om hun kind los te laten, wat invloed kan hebben op hoe de ouder naar het verblijf van de jeugdige bij het gezinshuis kijkt. Echter kwamen in dit onderzoek veel perspectieven overeen. Verder is er door middel van retrospectief onderzoek aandacht besteed aan het verloop van de plaatsing bij het gezinshuis; het is belangrijk om meerdere meetmomenten uit te voeren waarbij teruggeblikt wordt om rekening te houden met veranderingen in ervaringen over tijd (Knorth et al., 2008; Sklad, 2012). Een voorbeeld van zo'n verandering is de vermindering van faalangst onder de jeugdigen, deze verandering kon weergegeven worden door 2.5 jaar na plaatsing ervaringen over het welzijn te rapporteren.

Verder zijn er enkele beperkingen van dit onderzoek. Allereerst zijn de resultaten gebaseerd op de ervaringen van één gezinshuis en zijn de ervaringen van slechts vier jeugdigen gerapporteerd. Hierdoor is de generaliseerbaarheid van de ervaringen beperkt voor andere jeugdigen en gezinshuizen. Ook is één jeugdige zelf niet bevraagd, waardoor de resultaten alleen gebaseerd zijn op de gezinshuisouder. Daarnaast heeft er bij deze jeugdige ook geen follow-up plaatsgevonden. Verder is het perspectief van de ouders gebaseerd op maar één ouder. Doordat er een relatief groot aandeel van gezinshuisouders is en zij hun eigen handelen indirect evalueren, zou de hulp positiever beschreven kunnen zijn (Taylor & Brown, 1999). Bij het analyseren van de interviews werd geen saturatie bereikt, bij elk interview werd er tenminste één nieuwe code gecreëerd. Een mogelijke oorzaak hiervoor zou het kleine aantal participanten kunnen zijn (Guest et al., 2006). Ook kan dit aantal participanten de reden zijn voor de afwezigheid van deviant cases, de kans op variatie in ervaringen is dan kleiner waardoor deze binnen de algehele conclusie vallen.

Wat betreft de inhoudelijke beperkingen: het is niet duidelijk of de veranderingen wat betreft stabiliteit, doelrealisatie en tevredenheid toe te schrijven zijn aan het verblijf bij het gezinshuis. Dit wordt in de beschrijving van de resultaten geïmpliceerd door de jeugdigen, ouder en gezinshuisouders, maar deze veranderingen zouden bijvoorbeeld ook bewust of onbewust kunnen komen door externe omstandigheden zoals een veranderende sfeer op school, of het rijpingseffect van leeftijd. Het is onduidelijk of de positieve ontwikkeling komt door het verblijf bij het gezinshuis of door de natuurlijke ontwikkeling die de participanten doormaken (Shadish et al., 2002). Verder is er geen member check uitgevoerd, hierdoor kon er niet gecontroleerd worden voor de interpretaties van de onderzoeker bij het coderen van de interviews. Het coderen is uitgevoerd door één onderzoeker, waardoor de betrouwbaarheid verminderd kan zijn. Verder zou door het retrospectieve design de betrouwbaarheid verminderd kunnen zijn, door de vertekening van herinneringen verteld door participanten (Reulink & Lindeman, 2005).

Vervolgonderzoek en aanbevelingen praktijk

Het wordt aanbevolen om in vervolgonderzoeken de onderzoeksgroep uit te breiden en dan met name door meerdere ouders en meerdere gezinshuizen te selecteren. Hierdoor zou de generaliseerbaarheid van de ervaringen vergroot kunnen worden voor andere gezinshuizen en zou saturatie bereikt kunnen worden. Saturatie is van belang om een volledig en diepgaander begrip van een fenomeen te krijgen, bij vervolgonderzoek zou er dan een meer volledig begrip zijn van de ervaringen van de jeugdigen, ouders en gezinshuisouders (Guest et al., 2006). Daarnaast zou in vervolgonderzoek dezelfde jeugdigen vijf jaar na plaatsing weer bevraagd kunnen worden over hun ervaringen. Op deze manier kan een beeld geschetst worden van de impact van het verblijf bij een gezinshuis op de lange termijn, wanneer de jeugdigen niet meer bij het gezinshuis wonen. Longitudinaal onderzoek wordt aanbevolen, voornamelijk vanwege de mogelijkheid tot bewijskracht dat bepaalde factoren binnen gezinshuizen voor veranderingen in de ervaringen van de uitkomsten zorgen (Auduly et al., 2022). Verder zou een mixed-methods design ingezet kunnen worden, om bijvoorbeeld via statistische technieken te bepalen welke factoren binnen het gezinshuis het meest hebben bijgedragen aan de ervaringen van de jeugdigen. Daarnaast zou er praktijkgericht onderzoek kunnen worden gedaan naar hoe de ouders meer betrokken kunnen worden bij het gezinshuis, vanwege de positieve uitkomsten voor de jeugdigen wanneer er hechte samenwerking plaatsvindt tussen gezinshuisouder en ouder (Gerring et al., 2008).

Voor de praktijk wordt aanbevolen om de nadruk te leggen op onder andere stabiliteit, betrokkenheid van de gezinshuisouder, vrijheid en rust in de leefomgeving. Voornamelijk het aanwezig zijn van een aantal vaste gezinshuisouders wordt aanbevolen (Thoburn, 2016). Het wordt verder aanbevolen om de gezinshuisouders trainingen of adviezen te geven over hoe ze het beste met de biologische ouder kunnen omgaan, om de samenwerking onderling te stimuleren. Positieve en effectieve communicatie is hierbij onder andere belangrijk (Gerring et al., 2008). Daarnaast wordt aanbevolen om de groei van meerdere gezinshuizen te stimuleren, aangezien alle jeugdigen positief zijn over het verblijf bij Gezinshuis X wat betreft de doelrealisatie, stabiliteit, en tevredenheid.

Literatuurlijst

- Audulv, Å., Hall, E.O.C., Kneck, Å., Westergen, T., Fegran, L., Pedersen, M. K., Aagaard, H., Dam, K.L. & Ludvigsen, M.S. (2022). Qualitative longitudinal research in health research: a method study. *BMC Med Res Methodol* 22, 255.
<https://doi.org/10.1186/s12874-022-01732-4>
- Bartelink, C. & De Baat, M. (2013). Ook in de jeugdzorg kan een kind veilig hechten. *Jeugdkennis*. 7.
- Boeije, H. R. (2002). A Purposeful Approach to the Constant Comparative Method in the Analysis of Qualitative Interviews. *Quality and Quantity*, 36, 391- 409.
<https://doi.org/10.1023/A:1020909529486>
- Christiansen, Ø., Havik, T., & Anderssen, N. (2010). Arranging stability for children in long-term out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 32(7), 913–921.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.chilyouth.2010.03.002>
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage Publications, Inc.
- Damnjanović, M., Lakić, A., Stevanović, D., Jovanović, A., Jančić, J., Jovanović, M., & Leposavić, L. (2012). Self-assessment of the quality of life of children and adolescents in the child welfare system of Serbia. *Vojnosanitetski Pregled*, 69(6), 469–474. DOI: 10.2298/VSP1206469D
- De Baat, M. & Berg-le Clerq, T. (2013). Wat werkt in gezinshuizen? *Nederlands jeugdinstituut*.
- De Los Reyes, A., & Ekins, C. C. (2023). Introduction to the special issue A dozen years of demonstrating that informant discrepancies are more than measurement error: Toward guidelines for integrating data from multi-informant assessments of youth mental health. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 52(1), 1–18. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/15374416.2022.2158843>
- De Valk, S., Kuiper, C., Van der Helm, G. H. P., Maas, A. J. J. A., & Stams, G. J. J. M. (2017). Repression in residential youth care: a qualitative study examining the experiences of adolescents in open, secure and forensic institutions. *Journal of Adolescent Research*, 34(6), 757-782. DOI: 10.1177/0743558417719188

- Emond, R. (1998). Review of Children's Homes Revisited, by D. Berridge & I. Brodie. *The British Journal of Social Work*, 28(4), 643–645.
<https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjsw.a011377>
- Flick, U. (2018) *An introduction to qualitative research*. 6.
- Gerring, C.E., Kemp, S. P. & Marcenko, M.O. (2008). The connections project: a relational approach to engaging birth parents in visitation. *Child welfare league of America*, 87(6), 5-30. PMID: 19534351
- Gezinshuis X (2020). Groot worden door het samen klein te houden. *Transformatievisie (H)SJ Gezinshuis X*. (Niet wetenschappelijk)
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59–82.
<https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1177/1525822X05279903>
- Harden, B. J. (2004). Safety and Stability for Foster Children: A Developmental Perspective. *The Future of Children*, 14(1), 31–47. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.2307/1602753>
- Hermanns, J. (2005). *Handboek jeugdzorg - deel 1 en 2*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Jongepier, N., & Struijk, M. (2008). Tijd voor herwaardering van het pedagogisch basisklimaat. *Jeugd en Co Kennis*, 2, 19–25 DOI:10.1007/BF03085940
- Jongepier, N., Struijk, M., Helm, P. (2010). Zes uitgangspunten voor een goed pedagogisch klimaat. *Jeugd en Co Kennis*. 4 (1)
- Knorth, E. J., Harder, A. T., Zandberg, T., & Kendrick, A. J. (2008). Under one roof: A review and selective meta-analysis on the outcomes of residential child and youth care. *Children and youth services review*, 30(2), 123-140. DOI: 10.1016/j.childyouth.2007.09.001
- Konijn, C., Van der Wijgert, J., & Vermande, M. (1997). Cliënten over de Riagg jeugdzorg. Ontwerp en afdruk van een vragenlijst voor satisfactie en kwaliteitsbeoordeling door ouders en kinderen vanaf 9 jaar. *Utrecht: Trimbos instituut*.
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C., Swaab, H., & Scholte, E. (2018). Similarities and differences in the psychosocial development of children placed in different 24-h settings. *Journal*

- of Child and Family Studies*, 27(4), 1299–1310. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0955-6>
- Levrouw, D., Devlieghere, J., Vandevælde, S., & Roose, R. (2020). Developing a positive living climate in residential youth care: A qualitative study. *Children and Youth Services Review*, 116. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.childyouth.2020.105221>
- Milligan, I. & Stevens, I. (2006). Balancing Rights and Risk: The Impact of Health and Safety Regulations on the Lives of Children in Residential Care. *Journal of Social Work*, 6(3), 239–254. <https://doi.org/10.1177/1468017306071173>
- Mourits, E. & Addink, A. (2021) Richting geven aan kleinschalig verblijf. *Nederlands Jeugdinstituut*. (Niet wetenschappelijk). <https://www.nji.nl/publicaties/richting-geven-aan-kleinschalig-verblijf>
- Nijhof, K. S., Laninga-Wijnen, L., Mulder, E., van Domburgh, L., Popma, A., & Konijn, C. (2020). Kleinschalige groepen binnen de jeugdhulp: een eerste verkenning. *Kind En Adolescent*, 41(2), 187–204. DOI 10.1007/s12453-020-00236-6
- NJI. (z.d.). Wat is een gezinshuis? *Nederlands jeugdinstituut*. (Niet wetenschappelijk) <https://www.nji.nl/gezinshuizen/definitie-gezinshuis#:~:text=Een%20gezinshuis%20is%20een%20kleinschalige,huis%20geplaatste%20kinderen%20en%20jongeren>.
- Paradise, A.W. & Kernis, M.H. (2005). Self-esteem and Psychological Well-being: Implications of Fragile Self-esteem. *Journal of social and clinical psychology*. 21 (4). <https://doi.org/10.1521/jscp.21.4.345.22598>
- Ramos, C., Stams, G. J., Stoel, R., Faas, M., van Yperen, T. A., & Dekovic, M. (2006). Het meten van cliënttevredenheid in de jeugdzorg. *Kind En Adolescent*, 27(3), 99–105. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1007/BF03060989>
- Reime, M. A., & Tysnes, I. B. (2020). Youth experiences of and views on un-locked coercive in residential child care. *Young*, 29(1), 12-27 <https://doi.org/10.1177/1103308820937560>
- Reulink, N., & Lindeman, L. (2005). Kwalitatief onderzoek. *Dictaat kwalitatief onderzoek*.

- Riemersma, Y., Zijlstra, E., Post, W., Harder, A., Kalverboer, M. (z.d.). Onderzoek naar de uitkomsten van alternatieve vormen van residentiële jeugdhulp. *Faculteit gedrags- en orthopedagogiek. Rijksuniversiteit Groningen*.
- Rodríguez, C., & Cano, A. (2012). Autoestima en la adolescencia: análisis y estrategias de intervencion. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 12(3), 389–403.
- Rouvoet, A. (2009). Stand van zaken gezinshuizen. *Den Haag: Ministerie van Jeugd en Gezin*.
- Roy, C., Castonguay, A., Fortin, M., Drolet, C., Franche-Choquette, G., Dumais, A., Lafortune, D., Bernard, P., & Geoffrion, S. (2021). The use of restraint and seclusion in residential treatment care for youth: A systematic review of related factors and interventions. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(2), 318–338. DOI: [10.1177/1524838019843196](https://doi.org/10.1177/1524838019843196).
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Sánchez-Sandoval, Y. (2015). Self-perception, self-esteem and life satisfaction in adopted and non-adopted children and adolescents. *Journal for the study of education and development*. 38 (1), 144-174. <https://doi.org/10.1080/02103702.2014.996406>
- Shadish, W. R., Cook, T. D., & Campbell, D. T. (2002). Experimental and quasi-experimental designs for generalized causal inference. *Houghton, Mifflin and Company*.
- Sklad, M. (2012). Motivation and construction of retrospective opinions. In S. Masmoudi, D. Y. Dai, & A. Naceur (Eds.), *Attention, representation, and human performance: Integration of cognition, emotion, and motivation*. Psychology Press. 107–131.
- Sulimani-Aidan, Y., & Benbenishty, R. (2011). Future expectations of adolescents in residential care in Israel. *Children and Youth Services Review*, 33(7), 1134–1141. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.02.006>
- Taylor, S. E., & Brown, J. D. (1999). Illusion and well-being: A social psychological perspective on mental health. In R. F. Baumeister (Ed.), *The self in social psychology*. Psychology Press. 43–68.

- Thoburn, J. (2016). Residential care as a permanence option for young people needing longer-term care. *Children and Youth Services Review*, *69*, 19–28.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.07.020>
- Van der Helm, G. H. P., & Stams, G. J. J. M. (2012). Conflict and coping by clients and group workers in secure residential facilities. In: Oei, K. & Groenhuizen, M. (2012). *Progression in Forensic psychiatry: about boundaries*. Deventer: Kluwer
- Van der Ploeg, J.D. (1998). Onderzoek naar gezinsproject stichting Bredervoort.
- Van Schie, L., Mulder, E., Nijhof, K., Van Domburgh, L., Harder, A., Konijn, C., Kolkman, J., Kranenburg, M., Lekkerkerker, L. & Popma, A. (2020). Kleine groepen bij grote problemen: kleinschalige voorzieningen als alternatief voor gesloten jeugdhulp. *Longitudinale Effectmonitor JeugdzorgPlus*. ZonMw.
- Van Yperen, T., Veerman, J.W. & Bijl, B. (2017). Zicht op effectiviteit: Handboek voor resultaatgericht ontwikkeling van interventies in de jeugdsector. *Rotterdam, Nederland: Lemniscaat*.
- Zhan, W., Smith, S. R., Warner, L. C., North, F., Wilhelm, S., & Nowak, A. (2019). Quality of life among children and adolescents in foster family homes. *Children and Youth Services Review*, *107*. DOI: 10.1016/j.childyouth.2019.104502

Bijlage 1 Codeboom

Ervaringen Gezinshuis X

Doelrealisatie

Stabiliteit

Tevredenheid

Welzijn

Depressieve klachten
Lichamelijke gezondheid
Negatief zelfbeeld
Zelfvertrouwen
Faalangst
Zelfstandigheid
Zelfverzorging

School

Niet goed gaan school
Schoolgaan opbouwen
Onzekerheid schoolresultaten
Invloed schoolmedewerker
Toekomstige opleiding
Schoolverandering

Overplaatsingen

Beschadigde jeugdigen
Hechtingsstoornis
Voorgaande woonvoorziening
Negatief gevoel woonvoorziening
Niet werkende methoden
Drukke op groep
Gebrek structuur

Gewenning

Loslaten ouder
Rust

Eigenschappen & Methoden gezinshuisouders

Begrip gezinshuisouder
Betrokkenheid
Gezinshuisouders altijd aanwezig
Hulp gezinshuisouder
Klik met gezinshuisouder

Vrije tijd

Hobby's
Werk
Moe van werk
Problemen op werk
Werksfeer

Sociaal netwerk

Romantische relaties
Groot sociaal netwerk
Alleen willen zijn
Controle verslavend middelen
Vertrouwensprobleem
Gedragsproblemen
Verandering in gedrag

Thuisgevoel

Normaal thuis zijn
Ouderlijk huis blijft thuis

Samenwerking & Praktische zaken

Gezinshuisouders samenwerking
Onduidelijkheid achtergrondinformatie
Dagelijkse dingen regelen
Financiën

Positieve communicatie
Positief gevoel woonvoorziening

Methoden:

Vrijheid jeugdige
Regels
Structuur

Extra hulp

Therapie
Geen extra hulp
Wisseling extra hulp

Familie:

Botsingen in familie
Wisselend contact familie
Contact moeder

Toekomstperspectief

Onzeker toekomstperspectief
Stress om te vertrekken
Jeugdige vrijheid in blijven
Op zichzelf wonen
Materieel

Rust en Samenwerking

Rust
Fijne sfeer

Contact huisgenoten

Geen klik huisgenoten
Voorspelbaarheid
Veiligheid
Samenwerking gezinshuisouder en ouder

Bijlage 2**Codelijst**

doelrealisatie: extra hulp

doelrealisatie: extra hulp: geen extra hulp

doelrealisatie: extra hulp: therapie

doelrealisatie: familie

doelrealisatie: school: in begin school moeizaam

doelrealisatie: school: invloed schoolmedewerkers

doelrealisatie: school: niet goed gaan school

doelrealisatie: school: onzekerheid schoolresultaten

doelrealisatie: school: school gaat goed

doelrealisatie: school: schoolgaan opbouwen

doelrealisatie: school: toekomstige opleidingen

doelrealisatie: sociaal netwerk

doelrealisatie: sociaal netwerk: alleen willen zijn

doelrealisatie: sociaal netwerk: contact moeder

doelrealisatie: sociaal netwerk: controle verslavende middelen

doelrealisatie: sociaal netwerk: familie: botsingen in familie

doelrealisatie: sociaal netwerk: familie: wisselend contact familie

doelrealisatie: sociaal netwerk: groot sociaal netwerk

doelrealisatie: sociaal netwerk: romantische relaties

doelrealisatie: vrije tijd: hobby's

doelrealisatie: welzijn

doelrealisatie: welzijn: depressieve klachten

doelrealisatie: welzijn: faalangst

doelrealisatie: welzijn: gedragsproblemen

doelrealisatie: welzijn: lichamelijke gezondheid

doelrealisatie: welzijn: negatief zelfbeeld

doelrealisatie: welzijn: omstandigheden

doelrealisatie: welzijn: verandering in gedrag

doelrealisatie: welzijn: vertrouwensproblemen

doelrealisatie: welzijn: zelfstandigheid

doelrealisatie: welzijn: zelfvertrouwen

doelrealisatie: welzijn: zelfverzorging

doelrealisatie: werk

doelrealisatie: werk: moe van werk

doelrealisatie: werk: problemen op werk

doelrealisatie: werk: werksfeer

stabiliteit: gewenning

stabiliteit: gewenning: loslaten ouder

stabiliteit: gewenning: rust

stabiliteit: overplaatsingen

stabiliteit: overplaatsingen: beschadigde jeugdigen

stabiliteit: overplaatsingen: voorgaande woonvoorziening: drukte op groep

stabiliteit: overplaatsingen: voorgaande woonvoorziening: gebrek structuur

Stabiliteit: overplaatsingen: voorgaande woonvoorziening: niet werkende methoden

stabiliteit: praktische zaken: dagelijkse dingen regelen

stabiliteit: praktische zaken: financiën

stabiliteit: samenwerking: gezinshuisouders samenwerking

stabiliteit: samenwerking: onduidelijkheid achtergrond informatie

stabiliteit: thuisgevoel: normaal thuis zijn

stabiliteit: thuisgevoel: ouderlijk huis blijft thuis

stabiliteit: toekomstperspectief

stabiliteit: toekomstperspectief: jeugdige vrijheid in blijven

stabiliteit: toekomstperspectief: materieel

stabiliteit: toekomstperspectief: onzeker toekomstperspectief

stabiliteit: toekomstperspectief: op zichzelf wonen

stabiliteit: toekomstperspectief: stress om vertrekken

stabiliteit: toekomstperspectief: zelf graag willen verhuizen

tevredenheid: eigenschappen en methoden gezinshuisouders: positief gevoel
woonvoorziening

tevredenheid: eigenschappen gezinshuisouders: begrip gezinshuisouder

tevredenheid: eigenschappen gezinshuisouders: belang positieve communicatie

tevredenheid: eigenschappen gezinshuisouders: betrokkenheid

tevredenheid: eigenschappen gezinshuisouders: gezinshuisouders altijd aanwezig

tevredenheid: eigenschappen gezinshuisouders: hulp gezinshuisouder

tevredenheid: eigenschappen gezinshuisouders: klik met gezinshuisouders

tevredenheid: eigenschappen gezinshuisouders: positieve communicatie

tevredenheid: methoden gezinshuisouders: regels

tevredenheid: methoden gezinshuisouders: structuur

tevredenheid: methoden gezinshuisouders: vrijheid

tevredenheid: rust: contact huisgenoten

tevredenheid: rust: contact huisgenoten: geen klik huisgenoten

tevredenheid: rust: fijne sfeer

tevredenheid: rust: veiligheid

tevredenheid: samenwerking: samenwerking gezinshuisouder en ouder

Bijlage 3

Interviewleidraad kind

Kind: (bij overplaatsingen levenslijn en huizen, bij 16- groep ook levenslijn).

Dag ...

We hebben nu een aantal vragenlijsten ingevuld over hoe het met jou gaat en hoe jij het hier ervaart. Ik zou jou graag nog een aantal vragen stellen over hoe het met jou is gegaan sinds je bij [plek start onderzoek] bent komen wonen. Vind je dat goed?

Doelrealisatie:

Dit is een lijn met jouw leven. Hier leerden wij elkaar kennen en kwam je bij wonen. Weet je dat nog? Bij verhuizing: ik leg een huisje neer op het moment dat je bent verhuisd.

Hoe is het met jou gegaan sinds [de start van het onderzoek/eerste plek]?

Hoe je je gevoeld sinds [de start van het onderzoek/eerste plek]?

- Eventueel vragen naar school/werk, vrije tijd, sociaal netwerk, extra hulp indien de jongere dit zelf niet aangeeft

(bij verschillende plekken alles per vorm bespreken; als eerste woonde je op deze plek; hoe ging het met jou; hoe voelde je je toen?, hoe ging het op school etc.)

Tevredenheid hulp:

Zou je de plek/verschillende plekken voor mij willen inkleuren? Waar denk je aan bij die plek? (alleen bij overplaatsingen)

Jij woont hier nu maanden. Hoe heb jij de hulp hier tot nu toe ervaren? Wat vond je fijn, wat vond je niet fijn?

[bij instabiel verblijf]; Hoe heb je de hulp bij ... ervaren? Wat vond je fijn, wat vond je niet fijn?

(per vorm uitvragen)

Stabiliteit:

Bij stabiliteit verblijf: Jij verblijft hier nu 1,5 jaar, hoe is dat voor jou?

Bij instabiel verblijf: Jij bent sinds de start van het onderzoek .. keer verhuisd, hoe is dat voor jou? Hoe vond je dat?

Hoe kijk jij naar de toekomst?

Bijlage 4

Interviewleidraad professional en ouder

Pedagogisch medewerker/ouder:

Dag ...

u/Je hebt nu een aantal vragenlijsten ingevuld over hoe het met [kind] gaat en hoe hij/zij het hier ervaart. Ik zou u/jou graag nog een aantal vragen stellen over hoe het met [kind] is gegaan sinds hij/zij is gestart met het onderzoek [mogelijk] bij jullie is komen wonen. Vind u/je dat goed?

Doelrealisatie:

Hoe is het met [kind] gegaan sinds [de start van het onderzoek/eerste plek]?

Hoe heeft [kind] zich gevoeld sinds [de start van het onderzoek/eerste plek]?

- Eventueel vragen naar school/werk, (vrije tijd), sociaal netwerk, extra hulp bij verschillende plekken alles per vorm bespreken

Tevredenheid hulp:

[kind] woont hier nu maanden. Hoe heeft [kind] het hier ervaren? Wat vindt hij/zij fijn? En niet fijn?

[bij instabiel verblijf – alleen ouders]; hoe heeft uw kind woonplek ... ervaren? Wat vindt hij/zij fijn? En niet fijn?

(per vorm uitvragen)

Stabiliteit:

Bij stabiliteit verblijf: [kind] woont hier nu 1,5 jaar; hoe is dat voor hem/haar?

Bij instabiel verblijf (kan alleen bij ouder): [kind] is sinds de start van het onderzoek ... keer verhuisd, hoe is dat voor hem/haar?

Voor pm'er bij instabiel verblijf:

Bij verhuizing jeugdige: [kind] is verhuisd, hoe is dat voor hem/haar?

Bij instabiliteit verblijf (bij laatste pm'er): [kind] woont hier nu ... maanden; hoe is dat voor hem/haar?

Hoe kijkt hij/zij naar de toekomst?

Bijlage 5

Interviewleidraad follow-up meting

Kind:

Dag ...

Een jaar geleden hebben we elkaar voor het laatst gezien. Nu wil ik graag weten hoe het dit afgelopen jaar met jou is gegaan. Vind je dat goed?

Ik heb een levenslijn meegenomen. Deze lijn staat voor het afgelopen jaar. Het begin van de lijn is het moment dat wij elkaar voor het laatst hebben gezien voor het onderzoek en het einde van de lijn is nu. Ik heb huizen meegenomen en stenen en bloemen. De huizen mag je neerleggen op de momenten dat je bent verhuisd. De stenen staan voor niet leuke herinneringen en de bloemen voor leuke herinneringen. Je hoeft niet alles te gebruiken.

Doelrealisatie:

- Ik zie een aantal bloemen en stenen liggen. Waar staan deze voor?
 - Mogelijke vragen: Hoe was dat voor jou? Wat gebeurde er toen? Hielp iemand jou? Hoe ben je hiermee omgegaan? Had het gevolgen? Hoe kwam dat? Hoe ging het voor die tijd, hoe ging het daarna?
- Ook vragen naar welzijn (gevoeld), school/werk, vrije tijd, sociaal netwerk, extra hulp; indien de jongere dit zelf niet aangeeft

Daarnaast vragen naar de stabiliteit (verloop) van het welzijn, school, vrije tijd, sociaal netwerk, extra hulp (is dit veranderd gedurende het jaar)

Tevredenheid hulp:

Zou je de plek/verschillende plekken voor mij willen inkleuren? Waar denk je aan bij die plek? (mag ook woorden zijn als kleuren te kinderachtig is)

Jij woont hier nu maanden. Hoe heb jij de hulp hier het afgelopen jaar ervaren? Wat vond je fijn, wat vond je niet fijn?

[bij instabiel verblijf]; hoe kijk je terug op de verschillende woonplekken (fijn en niet fijn uitvragen)? Wat heeft hiervoor gezorgd?

Daarnaast vragen naar de stabiliteit van de gevoelens ten opzichte van de woonvorm (specifiek vragen naar thuisgevoel). (hoe is het verloop over tijd geweest).

Stabiliteit:

Bij stabiliteit verblijf: Jij verblijft hier nu ... maanden, hoe is dat voor jou?

Bij instabiel verblijf: Jij bent het afgelopen jaar .. keer verhuisd, hoe is dat voor jou? Hoe vond je dat?

Hoe kijk jij naar de toekomst?